

W předležacym zešiwku Małego rjada Serbskeho instituta wozjewjeja so referaty z 3. seminaru serbskeje słowotwórbny, kotryž wotmě so 22./23. junija 2007 w Gdańsku.

Serbske seminary w Gdańsku maja cykliski charakter, organizuja so we wotstawkach dweju do třoch lět wot Katedry za pólščinu přitomnosće w Instituce za pólsku filologiju uniwersity w Gdańsku a wot Serbskeho instituta w Budyšinje. Dotal su so tři tajke konferency wotměli: přenja 17./18. meje 2002, druha 4./5. junija 2004 a třeca 22./23. junija 2007. Přichodne zetkanje je předwidžane za 2010. Zaměr tutech zarjadowanjow je wuwijanje a spěchowanje pólsko-serbskeje kooperacije na polu sorabistiskeho rěčespyta. Tematika seminarow njeje wobmjezowana na striktnje słowotwórbne prašenja, ale měri so tohorunja na problemy frazeologije a leksikologije.

Najwažniši iniciator serbskich seminarow w Gdańsku bě prof. Bogusław Kreja. Z Łužicu a Serbami zwjazowašej jeho wosebity zajim a sympatija, w swojich publikacijach pokazowašej přeco zaso na pólsko-serbske rěčne zwiski. Bohužel móže so jeniče na přnim seminarje serbskeje słowotwórbny wobdžělic, wón zemř 26. decembra 2003.

Organizowanje serbskich konferencow na uniwersiće w Gdańsku nawjeduje dr. Małgorzata Milewska-Stawiany z Katedry za pólščinu přitomnosće. Nadawk přihotowanja slědžerskich wunoškow za čiš je přewzała dr. Sonja Wölkowa, wot-rjadicnica za rěčespyt w Serbskim instituce w Budyšinje. Teksty z přenjeho seminaru wozjewichu so w dwěmaj pokročowanjomaj w Lětopisu 50 (2003) 2 a 51 (2004) 1, referaty z druheho seminaru pak w Lětopisu 53 (2006) 1.

Na třoch dotal přewjedženych konferencach předstaji so dohromady 31 přednoškow (2002 – 8, 2004 – 11, 2007 – 12). Na zetkanjach wobdžělichu so referenca ze wšelakich wědomostnych zarjadnišćow, woni njepochadžachu jenož z Budyšina a Gdańska, ale tež z Oxforda, Waršawy, Krakowa, Poznania.

Konferency w lětomaj 2004 a 2007 zahajišej so z přednoškomaj direktora Serbskeho instituta prof. Dietricha Scholze-Šoły, kotryž referowaše *Wo skutkowanju Serbskeho instituta* (2004) a *Wo politiskim přewróće 1989/1990 w špihelu serbskeje prozy* (2007).

Tematika přinoškow na seminarach měrješe so předewšěm na problemy serbskeje słowotwórbny w najšěšim zmysle, w synchroniskej, diachroniskej a konfrontatiwnej perspektiwje. Tutej wědomostnej problematice běchu scěhowace referaty wěnowane: Bogusław Kreja (Gdańsk) *Słowotwórstwo nazw žeńskich w jazyku górnołužyckim* (2002), Markus Bayer (Budyšin) *Syntaksa sekundarnych werbalnych prefiksow w hornjo- a delnjoserbskich dialektach* (2002), Tadeusz Lewaszkiewicz (Poznań) *Łužyckie formacije na -arnik* (2002), *Anglicyzmy w „Serbskich Nowinach“* (2007), Małgorzata Milewska-Stawiany (Gdańsk) *Augmentativa w jazyku górnołužyckim* (2002), *Górnołužyckie i kaszubske augmentativa z sufiksem *-išče, *-isko* (2004), *Deminutywa w pieśniach górnołužyckich* (2007), Ewa

Rogowska-Cybulska (Gdańsk) *Derywaty od nazw roślin w języku górnołużyckim* (2002), *Aktywność słowotwórcza polskich, kaszubskich i górnołużyckich nazw roślin* (2004), Gerald Stone (Oxford) *Pochodzenie i historia górnołużyckiego podjanski 'rzymskokatolicki'* (2007), Marcin Szczepański (Warszawa) *Wyrazy złożone w przekładzie Nowego Testamentu Mikława Jakubicy* (2004), Elżbieta Wrocławska (Warszawa) *Dotychczasowe metody opisu słowotwórstwa lużyckiego* (2004).

Z pytaniami serbskeje frazeologije zaběrachu so w swoich přednoškach Renata Bura (Krakow) *Frazeologia w „Krabacie“ M. Nowaka-Njechorńskiego* (2007), Anna Hejduk (Warszawa) *Pycha w górnołużyckiej frazeologii i paremiologii* (2004), Jerzy Treder (Gdańsk) *O kilku wybranych kaszubsko-lużyckich frazeologizmach z tłem wierzeniowym* (2002) a Sonja Wölkowa (Budyšin) *Frazeologizmy w górnołużyckich tekstach literackich oraz ich możliwości stylistyczne* (2002), *Pierwszy górnołużycki słownik frazeologiczny* (2004), *Frazeologia aktywnie używana we współczesnym języku górnołużyckim* (2007).

Dałše přinoški běchu zwjazane ze wšelakimi problemami serbskeje leksiki a leksikografije, zdžela z přirunowaceho stejnišća: Anja Pohončowa (Budyšin) *Wliw górnoserbskeje leksiki na dolnoserbsku pisnu rěc* (2004), *Neologizmy w hornjoserbskej spisownej rěči a jich leksikografiske fiksěrowanje* (2007), Jana Šołćina (Budyšin) *Strategije moderneje hornjoserbšćiny při wudospołnjenju słowosklada – nazhonjenja z džela nad Němsko-hornjoserbskim słownikom moderneje leksiki* (2004), Tadeusz Lewaszkiwicz (Poznań) *Hasła kwalifikowane w słowniku Jakubaša* (2004), Jolanta Maćkiewicz (Gdańsk) *Wyrazy międzynarodowe w języku polskim i górnołużyckim* (2002).

Nimo toho předstajachu so w referatach tež pytanja rěčneje kultury a kodyfikacije w zańdženosci a přitomnosći: Jadwiga Zieniukowa (Warszawa) *Trudne wyrazy. O poradniku językowym drukowanym w czasopiśmie lużyckim w XIX w.* (2007), Bożena Itoya (Warszawa) *Przebieg procesu kodyfikacji leksyki górnołużyckiej* (2007), problemy městna hornjoserbšćiny mjez europskimi rěčemi: Jolanta Maćkiewicz (Gdańsk) *Język górnołużycki wśród języków Europy Środkowej* (2004), alfabetizacije serbskich šulerjow: Elżbieta Wrocławska (Warszawa) *O różnych wymiarach alfabetyzacji na Łużycach* (2007), rěče wosebitych knižnych žanrow – kucharskich knihow: Lucyna Warda-Radys (Gdańsk) *Lużyckie przepisy kulinarne (na tle kaszubskich książek kucharskich)* (2007) kaž tež fiblow: Ewa Rogowska-Cybulska, Aneta Lewińska (Gdańsk) *Obraz szkoły w dwu elementarzach: górnołużyckim i kaszubskim* (2007).

Předležaca publikacija wobsahuje sydom tekstow, dokołž njejsu wšitcy wobdžělnicy swoje referaty za čisć w njej spřihotowali, tuž njewotblyščuju tutón zběrnik lońšu konferencu w Gdańsku w cyłku. Tematika struktury a fungowanja serbskeje leksiki na wšelakich runinach rěčneho systema, z diachroniskeje a synchroniskeje perspektiwy, w swětle wšelakich metodologiskich přistupow a z wobkedźbowanjom literarnych kontekstow zwjazuje wšitke tu wozjewjene přinoški.

Małgorzata Milewska-Stawiany a Sonja Wölkowa

Niniejszy zeszyt Małej serii Instytutu Łużyckiego stanowi publikację referatów wygłoszonych na III Seminarium Słowotwórstwa Łużyckiego, które odbyło się w Gdańsku w dniach 22–23 czerwca 2007 roku.

Seminaria łużyckie w Gdańsku mają charakter cykliczny, organizowane są co 2–3 lata przez Zakład Współczesnego Języka Polskiego Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Gdańskiego i Instytut Łużycki w Budziszynie. Dotychczas odbyły się trzy tego typu konferencje: I – 17–18 maja 2002 r., II – 4–5 czerwca 2004 r., III – 22–23 czerwca 2007 r. Kolejna przewidziana jest w 2010 r. Celem konferencji jest rozwijanie w sposób instytucjonalny współpracy polsko-łużyckiej w zakresie językoznawstwa. Tematyka seminariów nie ogranicza się do kwestii słowotwórczych, rozszerzona jest także o zagadnienia frazeologiczne i ogólnie leksykalne.

Głównym inicjatorem organizowania seminariów łużyckich w Gdańsku był prof. Bogusław Kreja. Profesor darzył szczególnym sentymentem Łużycę i Łużyczan, a w swoich rozprawach i artykułach wielokrotnie wskazywał na powiązania językowe polsko-łużyckie. Niestety, uczestniczył tylko w I Seminarium Słowotwórstwa Łużyckiego, zmarł 26 grudnia 2003 r.

Organizacją konferencji łużyckich w Gdańsku kieruje dr Małgorzata Milewska-Stawiany z Zakładu Współczesnego Języka Polskiego UG. Trudu przygotowania materiałów pokonferencyjnych do druku podjęła się natomiast Kierownik Oddziału Językoznawczego Instytutu Łużyckiego w Budziszynie dr Sonja Wölke. Teksty z I Seminarium Łużyckiego ukazały się w dwóch częściach w *Lëtopisie* 50 (2003) 2 oraz 51 (2004) 1, zaś referaty z II Seminarium w *Lëtopisie* 53 (2006) 1.

Podczas trzech seminariów wygłoszono 31 referatów (2002 r. – 8 referatów, 2004 r. – 11 referatów, 2007 r. – 12 referatów). Referenci pochodzili z różnych ośrodków naukowych, nie tylko z Budziszyna i Gdańska, ale także Oksfordu, Warszawy, Krakowa, Poznania. Wykłady inauguracyjne na konferencjach w 2004 r. i 2007 r. miał Dyrektor Instytutu Łużyckiego w Budziszynie prof. Dietrich Scholze-Šolta, który mówił: *O działalności Instytutu Łużyckiego* (2004) i *O przewrocie politycznym lat 1989/1990 w zwierciadle prozy serbołużyckiej* (2007).

Tematyka referatów głoszonych i dyskutowanych na seminariach dotyczyła przede wszystkim zagadnień mieszczących się w szeroko pojętym zakresie słowotwórstwa łużyckiego, w aspekcie synchronicznym i diachronicznym, także w ujęciu konfrontatywnym. Tej problematyce badawczej poświęcone zostały następujące referaty: Bogusław Kreja (Gdańsk) *Słowotwórstwo nazw żeńskich w języku górnołużyckim* (2002), Markus Bayer (Budziszyn) *Syntaksa sekundarnych werbalnych prefiksów w hornjo- a delnjoserbskich dialektach* (2002), Tadeusz Lewaszewicz (Poznań) *Łużyckie formacje na -arnik* (2002), *Anglicyzmy w „Serbskich Nowinach“* (2007), Małgorzata Milewska-Stawiany (Gdańsk) *Augmentativa w języku górnołużyckim* (2002), *Górnołużyckie i kaszubskie augmentativa z sufiksem *-išče, *-isko* (2004), *Deminutywa w pieśniach górnołużyckich* (2007), Ewa

Rogowska-Cybulska (Gdańsk) *Derywaty od nazw roślin w języku górnołużyckim* (2002), *Aktywność słowotwórcza polskich, kaszubskich i górnołużyckich nazw roślin* (2004), Gerald Stone (Oksford) *Pochodzenie i historia górnołużyckiego podjanski 'rzymskokatolicki'* (2007), Marcin Szczepański (Warszawa) *Wyrazy złożone w przekładzie Nowego Testamentu Mikława Jakubicy* (2004), Elżbieta Wrocławska (Warszawa) *Dotychczasowe metody opisu słowotwórstwa łużyckiego* (2004).

Kwestie frazeologii łużyckiej zostały poruszone w referatach Renaty Bury (Kraków) *Frazeologia w „Krabacie“ M. Nowaka-Njechorńskiego* (2007), Anny Hejduk (Warszawa) *Pycha w górnołużyckiej frazeologii i paremiologii* (2004), Jerzego Tredera (Gdańsk) *O kilku wybranych kaszubsko-łużyckich frazeologizmach z tłem wierzeniowym* (2002), Soni Wölke (Budziszyn) *Frazeologizmy w górnołużyckich tekstach literackich oraz ich możliwości stylistyczne* (2002), *Pierwszy górnołużycki słownik frazeologiczny* (2004), *Frazeologia aktywnie używana we współczesnym języku górnołużyckim* (2007).

Następne wystąpienia wiązały się z różnymi zagadnieniami leksyki i leksyko grafii łużyckiej, także w aspekcie porównawczym: Anja Pohončowa (Budziszyn) *Wliw górnoserbskeje leksiki na dolnoserbsku pisnu rěc* (2004), *Neologizmy w hornjoserbskej spisownej rěči a jich leksikografiske fiksěrowanje* (2007), Jana Šolčina (Budziszyn) *Strategije moderneje hornjoserbsčiny při wudospolnjenju słowoskłada – nazhonjenja z džěla nad Němsko-hornjoserbskim słownikom moderneje leksiki* (2004), Tadeusz Lewaszkiwicz (Poznań) *Hasła kwalifikowane w słowniku Jakubaša* (2004), Jolanta Maćkiewicz (Gdańsk) *Wyrazy międzynarodowe w języku polskim i górnołużyckim* (2002).

W referatach poruszono także inne zagadnienia, które dotyczyły kultury języka i jego kodyfikacji w przeszłości i dzisiaj: Jadwiga Zieniukowa (Warszawa) *Trudne wyrazy. O poradniku językowym drukowanym w czasopiśmie łużyckim w XIX w.* (2007), Bożena Itoya (Warszawa) *Przebieg procesu kodyfikacji leksyki górnołużyckiej* (2007), miejsca języka górnołużyckiego w Europie: Jolanta Maćkiewicz (Gdańsk) *Język górnołużycki wśród języków Europy Środkowej* (2004), alfabetyzacji na Łużycach: Elżbieta Wrocławska (Warszawa) *O różnych wymiarach alfabetyzacji na Łużycach* (2007), języka przepisów kulinarnych: Lucyna Warda-Radys (Gdańsk) *Łużyckie przepisy kulinarne (na tle kaszubskich księzek kucharskich)* (2007), a także obrazu szkoły w górnołużyckim i kaszubskim elementarzu: Ewa Rogowska-Cybulska, Aneta Lewińska (Gdańsk) *Obraz szkoły w dwu elementarzach: górnołużyckim i kaszubskim* (2007).

Niniejsza publikacja zawiera siedem tekstów. Nie wszyscy uczestnicy III Seminarium Słowotwórstwa łużyckiego przygotowali swoje referaty do druku w tym tomie, dlatego też poniższy zbiór artykułów nie jest pełnym odbiciem spotkania w Gdańsku w 2007 r. Zagadnienie struktury i funkcjonowania łużyckiego słowa – na różnych poziomach (słowotwórczym, semantycznym, funkcjonalno-stylistycznym, normatywnym), w aspekcie diachronicznym i synchronicznym, w świetle różnych ujęć metodologicznych, z uwzględnieniem kontekstów literackich – spaja wszystkie zamieszczone tu prace.